

Revista

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an.....Lei 180.—
Pe un jumătate an.....Lei 100.—
Autorități și instituțiuni.....Lei 500.—
In streinătate dublu.

**ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA Nr. 36**

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36. — Telefon: 7-69

Satum est!

La Borșa pseudo-părintele Berinde prin profanarea patrafirului și glasului sonor, chemător la rugăciune a clopotelar, s'a investit singur cu acel imperium verum, în baza căruia s'a simțit pur și simplu îndreptățit a declara război de extirpare concețenilor lui antipatici.

La Suceava și jur o mică resmeriță, potolită numai cu ajutorul forței armate și cu efectul mandatelor de arestare.

La Iași se înființează cu ramificații pe țară garda de fier, soc. Sft. Archangel, etc., care sub efigia capului morții, cu puterea manifestelor lipite pe pereții orașelor, distribuite prin trenuri și gări, cu grăitorul motiv al pumnalului plimbat printre dinții scrâșnitori, ne amenință pe toți aceia, care rămânem refractari chemării lor la luptă.

La București, un individ de o morbidă structură bio-psihologică, cu puternice predispozițiuni criminogene, pentru a-și satisface bestiala-i pornire cu un calcul desăvârșit descarcă asupra D-lui C. Anghelescu, subsecretar de stat, întreg conținutul unui revolver rotativ cu intenția de a-l răpune, în timp ce alți doi descreerași cu plăcere sadică asistau impasibili la desfășurarea lugubre scene.

Și aceste manifestări, fie în stadiul embrionar al concepției lor, fie în stadiul executării de chiar fapte criminale se explică de către profesorii și executorii lor prin seducătoarea idee a iubirii de patrie, prin nemărginita grijă față de soartea și viitorul poporului, prin solitudinea ca aceste firi exaltate și exuberante pretind a o avea față de legea creștină, pe care în fantezia lor halucinantă o văd amenințată.

Și tocmai în această sugestivă — dar la tot cazul perfidă — explicație de emanațiune a acestor agitații și manifestări trebuie să vedem timbrul imanent periculos al acestor agitațiuni îngăduite în baza unei rău înțelese libertăți și toleranțe până ajung în faza executării și consumării lor.

Pentru că acula criză economică, financiară de azi este cel mai prielnic bulion de cultură pentru a pune în fermentație microbii otrăvitori ai liniștii și păcii sociale.

Evident, că în aceste grele zile, cei slabi de ingeri foarte ușor cad în cursa acelor, cari sub masca naționalismului integral, nu caută altceva decât să-și satisfacă ambiții bolnăcioase.

Și datorită acestor agitatori lăsați în voia lor iată-ne într-o stare de enervare și surescitare. Iată-ne puși în fața unei situațiuni nu tocmai prevestitoare de buni auguri pentru ziua de mâine. Iată-ne în o postură, care ne răscolește sufletele, clădite pe sincere sentimente de armonie, pace și sănătoasă toleranță. Iată-ne pe toți cei, cari în tranșeie, cu arma în mână și cu sacrificiul sângelui nostru am luptat pentru făurirea României-Mari, deposezați de sentimentul iubirii de țară. Iată marii bărbați și cărturari ai neamului, cari toată energia spiritului lor au risipit-o cu o bogată dărnicie pe altarul sfânt al patriei, vânđuți străinilor. Iată patrusprezece milioane de neași români, că astăzi li-se contestă această calitate, numai fiindcă nu-și i'au

pumnalul în dinți, măciuca la mână, brovningul la cingătoare, și nu fac să curgă sânge. Nu există în țară alți români, decât cei ce fac parte din garda de fier, soc. Sf. Arhangeli, Tineretul conștient etc., etc.

Stranie și curioasă mentalitate de o vădită degenerescență a acestor briganzi ai naționalismului de trambulină.

Și fiindcă acești Nabucodonosori ai falsei și ipocritei biblii naționale, inveniează și infectează viața publică, trebuie neapărat să li-se aplice terapeutica corespunzătoare pentru a-i face imuni.

Cerem și pretindem celor în drept ca în această privință să-și facă datoria și prin măsurile, ce le vor lua și prin sancțiunile, ce le vor aplica, acelor, cari în urma structurii lor străine de structura sufletului românesc, produc turburări în oceanul ordinii sociale, să ne asigure pacea și liniștea pentru ca strânsi uniți sub flamura adevăratei iubiri de Țară, în jurul Regelui nostru și a Dinastiei să putem să ne dăm obolul întru prosperarea și ridicarea bunei stări, întru atingerea acelei culmi civilizatoare la care poporul nostru este merit în urma virtuților și calităților sale.

Alh.

Democrația Regelui

M. S. Regele Carol II a dat din primul moment al urcării pe tron dovada unei depline înțelegeri a tuturor problemelor politice cari frământă România-întregită.

Spirit și temperament, inteligență ascuțită și experiență multiplă, Regele s'a integrat larg în toate domeniile vieții noastre publice, prin viul și neobositul interes cu care a învrednicit toate chestiunile și manifestările din ultimul timp al nației românești.

Iubirea și devotamentul nostru față de tron, față de dinastie și față de M. S. Regele Carol II însuși, au fost răsplătite din partea Lui cu aceeași albă și curată floare a dragostei față de toți fiii neamului.

Telegramele de urare cari duceau și talmăceau la Palatul Regal toată bucuria deslănțuită în sufletul românesc prin întoarcerea Celui mult așteptat n'a rămas una fără răspuns. M. S. Regele în persoană sau prin secretarul Său trimitea fiecărui credincios al tronului un cuvânt de mulțumire, de îmbărbătare, de atenție domnească.

Iar atunci când nu se așteaptă nimeni, M. S. Regele apare singur pe străzile capitalei în mijlocul și entuzlasmul spontan al poporului Său, se interesează de tot ce există 'njuru-l, vorbește și mângăie, însuflețește și îmbărbătează.

Toate manifestările mai importante — de feliurite nuanțe — cari s'au succedat în ultima vreme au fost nelipsite de prezența și cuvântul M. Sale.

Chiar din prima zi de domnie Carol II. a dat cunoscuta Proclamație către Popor, prin care a dat dovadă de o nobilă generositate față de dușmanii Săi de ieri, pe cari cu un gest de înțelepciune i-a iertat.

Atitudinea M. Sale față de orice problemă care cere deslegare munca Sa care abia sfârșește la ore târzii din noapte, competența și interesul cu care învrednicește viața publică românească, l-au deschis domnia sub cele mai înfloritoare auspicii.

Bunătatea și înțelepciunea Sa, prin care a intrat în inima poporului

(Continuare pe pag. II-a)

Minciunile banditului Tancred

Cel mai temut tâlhar din țară, banditul Tankred, scria prin slugoii săi, dela cloaca atacurilor josnice, zis și ziar personal al banditului, că între fracțiunea național-tărănistă ardeleană și cea din vechiul regat ar exista un conflict. Noi nu știam nimic despre el. Banditul ne mai vestește apoi că d-nii R. Boilă, E. Hațieganu, V. V. Tilea și alții s'au prezentat d-lui Maniu, spre a-l informa despre pretinsul conflict.

Noi cu câinii flămânzi ai lui Tankred, cari latră la lună imediat ce li-e foame, nu ne-am pus la polemici. Câinii

râioși ai scrisului, poate să-l facă mândru pe Tankred, nouă ni-e greață și numai să ne gândim la ei. Nu le vom răspunde nici de data aceasta: ne mulțumim abia a lămurii oamenii de bunăcredință că fratele Viorel Tilea este plecat din țară de patru săptămâni, la fel este plecat și dl. R. Boilă.

Minciuna banditului Tankred, credem dovedită prin aceasta precizare mai mult ca și prin orice, stupiditățile lui brodate în legătură cu prezentarea delegației la dl. Maniu, bine înțeles nici nu pot fi desmințite.

Cum se explică deficitele Operei din Cluj

În numărul nostru trecut, am promis lucruri interesante. Să le vedem deci.

Adresasem câteva întrebări Direcțiunii Operei (sau dl. Pop, administrator, ridicat în cursul acestei săptămâni la rangul de director administrativ). La începutul ciclului nostru de articole am declarat că noi tindem prin aceste rânduri la ridicarea și reabilitarea artei pe prima scenă din Ardeal. Nu ne-am fi ocupat de loc de partea economico-administrativă a Operei, dacă ea nu ar fi o artă principală în viața artistică a Operei. Ea jucând un rol extrem de important, am făcut o mică incursiune pe terenul ei. Să o continuăm deci. Întrebăm iarăși Direcțiunea. Este adevărat că fondul de pensii al artiștilor în cursul stagiunii trecute nu a fost convertit în acții. Dacă da, atunci de ce? Apoi chestiunea remunerățiilor. Artiști fără nici o contribuție artistică serioasă beneficiază de lefuri exagerate, când cei simpatizați de publicul înțelept de artă n'au leafă nici cât un corist. Cazul dlui M. N., prezentat publicului drept un artist de seamă, cel puțin judecând după cei 30.000 Lei ce primește drept leafă lunară care în schimbul acestei grea sume de aproape 400.000 Lei anual, nu debutează nici de zece ori la an și atunci numai la matineuri, iar atunci apoi, slab de tot!! Ini reamintesc de un caz când acest artist a debutat așa de slab încât conducerea Operei a fost silită să afișeze în pauză — spre rușinea Operei — (aceasta o subliniez!) un certificat de mare paupertate artistică: „*DL M. N. fiind indispus, roagă indulgența publicului!*”. Ați mai auzit așa ceva? Cel ce scrie aceste rânduri a avut fericirea, ca din hazardul sortii să participe de nenumărate ori la spectacolele Operei din Paris, S. Carlo din Napoli, Costanzi din Roma, Scala din Milano, dar hazardul sortii, nu l-a învrednicit să asiste la precedente de acest soi. Nici să vadă stând un prim-tenor pe scenă, dealungul alor 3—4 acte imitând cu gura pronunțarea textului, fără a scoate din gât fie măcar o notă! cum s'a repetat această la Opera din Cluj, nu odată și nu cu un singur domn! Mă mir că până în prezent fațada Operei n'a crepat de rușinea acestui sistem *sui generis* de depreciere a artei. Dar nu e mi-

Democrația Regelui

(Continuare din pagina I-a.)

românesc încă din timpul cât era prinț, gesturile Sale de Mare Rege cu adevărat democrat, i-au impus a fi și mai nemuritor într-o dragostea și bucuria noastră de a-l ști regele nostru.

Chiar prin Proclamația către Popor Carol II. a subliniat că vrea să fie un Rege apărător al Constituției și orânduirii democratice. Dar chiar dacă n'ar fi declarat-o activitatea Sa multiplă și neostoiată în toate ramurile statului, solicitu-dinea cu care învrednicește pe fiecare cetățean, demonstrează până la evidență dragostea pe care o poartă față de poporul Său credincioși.

Dar democrația M. S. Regelui Carol II dovedește în afară de grija și dragostea Sa față de poporul românesc, superioara Sa înțelegere rosturilor și vremurilor de azi cari trăesc sub egida mulțimilor.

Bazil Gruia

rare că lucrurile se petrec astfel, odată ce direcțiunea admite ca un asemenea „artist”. Să vină dimineața la direcțiune comunicându-i că vocea lui nu-i importată pentru piesa ce merge azi; dreptea el cere — și ce este tragic, Opera admite — să se schimbe programul anunțat publicului cu zile înainte. Dar să fim serioși! Dacă și aceasta se numește artă, și dacă cei ce se protează la așa ceva își zic artiști, atunci e greu de tot să știi ce este arta și cine e un artist. Spuneam: 400.000 Lei anual unui invalid de canto pentru maximum zece spectacole la an! și aceste sub toată critica! Nu s'ar putea trece ei la pensie și aducând pentru suma de aproape jumătate milion lei cât primește anual un artist celebru? Dar ca să dăm posibilitate Operei să ne desmintă ușor, rugăm direcțiunea să publice lefurile și toate gratificațiile pe anul trecut, ai celor mai buni 10 soliști și 10 soliste. Să ne spună de câte ori s'au prezentat ei în cursul stagiunii din urmă în fața publicului și cum a apreciat opera debutul lor. Având odată această lămurire, ne vom spune clar cuvântul. Soliști și soliste!! Înțelegem protecția artei indigene, până la limita admisă de rațiune, dar ca exclusivismul prost din anul trecut, sistemul funest și detestabil care a dus la faliment toată țara de „*prin noi înșine*” dovedit ca un principiu absolut greșit, la Opera din Cluj să fie ridicat la rangul de dogmă nu o înțelegem. Generația tinăra a artiștilor dela cine să învețe? Dela cei cu jumătate milion venit anual, cari au o brază să ceară în schimbul acestui colosal venit și.. indulgența publicului...!

Biată generație!

Rar de tot vezi adunat într'un loc atâți cărpaci ai canto-ului ca și la Opera din Cluj. Oare de ce? Pentru că Cei slabi și neintrebunțabili sunt plătiți cu lefuri și gratificații princiare și cei buni și puși la indexul aprecierii curioase a conducerii! Cazul cu dș. *Ana Rozsa* vorbește dela sine. Retribuită cu un salariu, demni vine greu să-l aștern pe hârtie, când ea a fost una dintre cele mai favorite soliste a publicului. *DL Spătaru* și alții, care s'au afirmat așa de bine, în cursul stagiunii trecute, aveau abia a șasa parte a salariului „celebriștilor” fără valoare.

Cât despre păcatele Operei din trecut mai îndepărtat, cazul mult regretatului *Grozăvescu*, simbolizează spiritul, ce domină conducerea Operei. A trebuit să le trântescă ușa în nas, ca micul și ignoratul *Grozăvescu* al Operei din Cluj să devină de pe o zi pe alta marele *Grozăvescu* al întregii omeniri. Fapt e că artiști slabi sunt strânși la sânul Operei, plătiți gras, iar ceilalți sunt lăsați pradă soartei, oricare ar fi ea.

Opera de câțiva ani încoaci a pornit pe panta periculoasă a scăderii prestigiului ei. Să o oprim cu orice preț.

O instituție culturală atât de galant aprovizionată încât admite și un venit *individual* de 15.000 lunar (1,2 milion la an) trebuie să se afirme mai mult și să afirme calitățile artistice ale românului, cu mai multă apropiere de adevăr.

Asta acum?

Datoria conducătorilor ar fi să fie; noi însă le vom ajuta prin cele ce vor urma.

(Vom continua).

Ziar săptămânal caută administrator profesionist Oferte la Administrația ziarului nostru.

Îngrijorări.

Evenimentele din ultimul timp tradează o stare de spirit îngrijorătoare, care nu poate fi trecută cu vederea, fără să-și intensifice urmările rele. Agitații antisemite și mișcări naționaliste extremiste sunt caracteristice anumitor concepții, cari se infiltrază în rândurile tineretului lesne încrezător. Și exemplele din vara aceasta sunt tot mai elocvente. În Maramurăș un student voiajor și niște popi tin de mult în fierbere o, întreagă comună și dau de lucru autorităților. În Bucovina aceiași propagandiști agită un ținut întreg și mobilizează forțe întregi pentru reprimarea mișcării care ar putea degenera.

Acum cazul tânărului exaltat Beza, care trage gloanțe de revolver asupra unui ministru sub un pretext maginar.

Fără îndoială că și greua stare materială își are o bună parte în geneza acestor întâmplări. Mai ales cum e în Maramurăș și Bucovina unde cămătarismul jidovesc stoarce păgân venitul muncii țărăniilor nevoiași.

Tineretul școlar se arată un element foarte activ în alimentarea propagănzilor de tot felul. Și faptul nu e recent. S'a putut vedea mai demult. Studenții Universitari au cam încetat cu lupta pe terenul forței fizice și s'au retras în biblioteci și laboratoare pentru a se înarma.

O vie propagandă de agitație să întretină, însă mai ales cu ajutorul tineretului.

Interesații însă au început să-și recruteze elementele de printre elevii liceelor. Ministerul instrucțiunii a găsit necesar să dea comunicate stricte prin cari să interzică școlărilor amestecul în orice fel de cluburi și întruniri publice. Deși cam târziu însă măsurile sunt binevenite. Căci la noi s'a creiat o mentalitate specială în această privință. Accesul tineretului prin cluburile partidelor politice, dacă uneori poate fi un bine, adesea poate avea urmare fatale pentru generația de mâine a țării.

În special doctrina ouzismului la noi a format un număr mare de elemente îngrijorătoare. Excesul acesta de naționalism greșit, a aprins mințile unei bune părți a tineretului, făcându-l refractar la o gândire serioasă și matură și privindu-l de înarmări științifice serioase. — Dintre aceștia se recrutează exaltații de soiul lui Beza, cari sunt gata ori când la cele mai necugetate acte. Și de cele mai multe ori să amestecă în rândurile tineretului diferiți pierde-vară, cari compromis și mai mult. Cu ocaziile spargerilor studențești, sau amestecul în totdeauna printre studenți o mulțime de derbedei cari operau în dragă voie. Baicu și Gurănescu complicitii criminalului Beza sunt exemplare tipic. Inchipuiți-vă doi derbedei absolvenți a 4 clase primare făcând propagandă culturală-națională. Ba mai mult. Acești indivizi bat ușile ministerelor spre a ciupi fonduri pentru apostolat. Și desigur nu sunt singurele exemplare de acest soi. În loc să-și vadă de muncă la care ar fi apți, fac pe studenții apostoli, și trăesc din ciupeli, compromițând și numele de student și stricând și țării. Alte exemple: câțiva membri, ai așa zise garde de fier, au trecut Nistrul la bolșevici. Iată naționalismul integral! Oare acei tineri din garda de fier n'au ce face?

Fenomenul acesta e vechiu. S'au văzut miniștrii îndemnând tineretul la spargerii... și alte multe. Oare vina e numai a tineretului? Instigatorii și atâțătorii de tot felul n'au partea lor de răspundere încă prea mare?

La noi există domni cari n'au altă meserie decât exploatarea ai entuziasmului tineretului. Să impune mai multă grijă și o prevenție mai mare. Creșterea tineretului unei țări ar trebui să preocupe mai serios.

Dacă lăsăm teren liber propagandelor necontrolate și nu acordăm o atenție mai serioasă problemei creșterii tineretului, suntem expuși să recoltăm un număr tot mai mare de exaltați ca Beza. Și răspunderile cresc și se lătesc.

M. L.

Administrația județului Cluj.

No. 8645—1930.

Publicațiune de licitație.

Se publică licitații cu oferte scrise, închise și sigilate, cari vor avea loc a Administrația județului Cluj în zilele mai jos notate, pentru aprovizionarea cu piatră spartă și pietriș, precum și pentru reparățiunile, reconstruirea și construirea nouilor poduri, necesare pe drumurile județene și vicinale:

În ziua de 29 Iulie 1930 la orele 10: 924 cm. piatră spartă și pietriș pe drumul Huedin-Zimboru; 580 cm. piatră spartă și pietriș pe drumul Aghires-Cuzăplac; 343 cm. pietriș pe drumul Panteicu-Drag; 930 cm. piatră spartă și pietriș pe drumul Aghires-Viștea.

În ziua de 30 Iulie 1930 orele 10 pentru: 920 cm. pietriș pe drumul Răscruci-Hida; 825 cm. piatră spartă și pietriș pe drumul Luna-Buru; 880 cm. pietriș pe drumul Apahida-Cojoena; 215 cm. pietriș pe drumul Bonțida-Gădălin.

În ziua de 31 Iulie 1930 orele 10 pentru: 228 cm. pietriș pe drumul Sărmășel-Sânmihaiu; 169 cm. pietriș pe drumul Teaca-Sânmihaiu; 633 cm. pietriș pe drumul Sator-Căprioara; 240 cm. pietriș pe drumul Cutiș-Fildu; 240 cm. pietriș pe drumul Bercea-Ieșire; 120 cm. pietriș pe drumul Gălbău-Răcătau; 320 cm. pietriș pe drumul Tăudu-Almașu.

În ziua de 1 Aug. 1930 orele 10 pentru: 210 cm. pietriș pe drumul Voivodeni-Strâmba; 440 cm. pietriș pe drumul Almaș-Băbiu; 400 cm. pietriș pe drumul Hida-Ugruțiu; 450 cm. pietriș pe drumul Hida-Sâmpetru; 200 cm. pietriș pe drumul Vama Călian-Mureșului de Câmpie.

În ziua de 2 Aug. 1930 orele 10 pentru: a) Repararea podului No. 62 de pe șoseaua Huedin-Zimbor, în valoare de 46.500 Lei.

b) Construirea podului în comuna Gărbău din lemn d estejar conform devizului 297.000 Lei.

c) Reconstruirea tablierelor podului No. 45 pe drumul Sărmășel-Sânmihaiu în valoare de 80.000 Lei.

d) Reconstruirea podului No. 16 pe drumul vicinal Apahida-Bonțida, din beton armat în valoare de 112.000 Lei.

Licitațiile se vor ținea în fața Comisiunii de licitație în palatul județului Cluj, camera 42.

Caetele de sarcini, proiectele și devizele se pot vedea în camera 57 la serviciul tehnic județean între orele 10—12 în fiecare zi de lucru.

Licitațiile se vor ținea în conformitate cu art. 88—110 din legea Cont. publice și art. 31—53 din Regulam. O. C. L.

Garanta va fi 5% din sumele oferite și se va depune în numerar sau în efecte de stat la Administrația Financiară din Cluj prezentându-se numai recipisa odată cu oferta într'un plic separat.

În ofertă se va arăta rabatul la procent asupra prețurilor din deviz iar nu suma globală.

Lucrările și furniturile se vor executa conform condițiilor prevăzute în caetele de sarcini și conciul tehnic.

Form devizelor întocmite de servii Ofertele rămân valabile minimum 60 (șasezeci) zile.

Lucrările și furniturile vor fi făcute pe riscul furnizorilor.

Cluj, la 28 Iunie 1930.

p. Președinte:

M. Lenghel.

Șeful serviciului economic:
Kerekes Francisc.

După reîntoarcerea lui Carol

Politica nouă a României*)

De Dr. Oscar Randi

Dr. Oscar Randi, ale cărui articole judicioase și pline de cele mai precise aprecieri cu privire la adresa neamului românesc, au avut cele mai măgulitoare succese în Italia, în articolul de mai la vale sintetizează situația politică a noastră, raportându-o la noua așezare constituțională. Marele prieten al românilor, care a fost și este dl. Dr. Oscar Randi, nu are nevoie să fie prezentat cetitorilor noștri, căci îl cunoștem din articolele sale apărute nu de mult tot în acest ziar.

Articolul de mai jos, care a apărut în revista pretențioasă a *Ministerului Corporațiilor*: dl. Giuseppe Bottai, „Critica Fascista” nu are nevoie de nici un comentariu special. Chiar dacă el, în unele mici chestiuni de detalii, nu reoglindește la perfecție și punctul nostru de vedere (chestiunea cu Franța) noi îi facem loc cu o deosebită plăcere, căci prin originalitatea lui, articolul are menirea să fixeze clar, anumite situații, pe care chiar de le-am simțit, nimeni la noi nu le-a spus așa masiv.

Comedia intrigării dintre partidele politice, și a unor evenimente dela Curtea a ajuns la sfârșit; se poate spune și pentru România că: „Incipit vita nova”.

Mare este numărul acelor, cari au contribuit la reîntoarcerea lui Carol; meritul principal însă, de a fi preparat terenul politic, doborând partidul liberal, și de a fi coordonat eforturile individuale și meritul de a fi oferit Principelui exilat scutul moral și material al unui guvern întreg, îi revine fără discuție șefului național-țărăniștilor dlui Iuliu Maniu.

Una dintre problemele grave și delicate moștenite de dl. Maniu dela guvernul Brătianu, a fost așa zisa „chestiune Carol”. Aceasta apăsa greu viața Statului român, atât în țară cât și în străinătate.

În țară, prerogativele regale au fost exercitate de un consiliu de regență compus: dintr'un principe de sânge tânăr și deci în mod firesc fără experiență; capul bisericii ortodoxe române, un patriarh venerabil, dar un om de Stat; și un înalt magistrat, foarte onorabil, chemat însă să judece pe un teren străin de al său. — „Quot capita, tot sententiae”! Acest suplinitor de Coroană, care nu o dată a fost incompetent în a rezolvi probleme vitale pentru soarta Statului român, și expus în permanență la influențe din afară trebuia să mai funcționeze (sau mai bine zis a „nu funcționa”) încă un deceniu. Și apoi?... La ce se putea aștepta neamul românesc dela un Rege tânăr, având chiar cele mai bune intenții și cele mai frumoase calități, care însă nu avea decât abia 20 de ani?

În străinătate Prințul, oaspe când binevăzut, când nu (din cauza atmosferei create de diverșii diamandy, Duka ș. a. din slujba grupării afiliate la Banca Românească N. Trad.) figura în socotelele mari ale președintelui consiliului de miniștri, răspunzător pentru întregul mers al afacerilor Statului român, drept o necunoscută algebrică și care dela un moment la celalt putea deveni un izvor de surprize și complicațiuni.

De aceea un om de Stat ca și Maniu, cu un erizont larg și clar, nu putea decât să favorizeze reîntoarcerea Prințului, care era singurul șemat să repună în situație de echilibru perfect, viața statului român. Acest singur act, al lui Maniu, de o rară și patriotică prevedere, ar fi suficient ca istoria să-l fixeze pe președintele național-țărăniștilor în pagina celor mai mari bărbați ai neamului său, asigurându-i recunoștința vecinică a nației sale.

Primul ministru Maniu, a mai făcut însă și un alt gest nobil; a demisionat spre a ușura — prin eliminarea animozităților, ce ar fi putut provoca persoana

sa (politică) — pacificarea sufletelor și normalizarea ambientului politic. Cu reîntoarcerea lui Carol, el a plasat o lovitură decisivă adversarilor săi politici; iar cu demisia sa a dat o nouă dovadă, despre patriotismul său, drept și desinteresat. Personalitatea lui, axi strălucite în culmea celei mai înalte coteane a idealurilor.

Un om politic, — e natural — nu se poate opri la jumătatea calei, nici se poate odihni cu programul neterminat.

Liberalii, dacă ar fi înțeles că ciclul operelor lor în favoarea națiunii române s'a sfârșit, ar fi putut profita de ocazie spre a proceda la o imediată lichidare onorabilă. Cum însă aceasta zestre morală și materială ar fi contrară naturii umane, liberalii au luat o atitudine de neputință momentană, dar cu propunerea evidentă de răzbunare și revanșă pe viitor.

Pirzând ei, pentru motive bineintemiate, speranța unui cabinet de concentrație a tuturor partidelor (ceea ce e iluzia politică cea mai rea), Maniu deși oboșit fiziceste, trebuie să continue lupta. În prezent singur el putea fi Președintele Consiliului alui Carol al II-lea. Acum însă perspectivele lui de noui victorii sunt cu mult mai mari, pentru că în locul unui Consiliu de Regență, are la spatele sale un Rege, care îi va da toată încrederea Sa.

Toată lumea se întreabă acum, și toți încearcă a prevedea, care vor fi urmările, în țară și în străinătate, ale schimbării dinastice din România.

Noi suntem de credință că liniamentele generale ale politicii române sunt în mod logic evidente.

În țară, România, ca și în celelalte țări europene unde democrația a intrat în declin, era obicinuită, până acum să aibe două partide politice dominante, în echilibru între ele, perindându-se la guvern cu o regularitate aproape precisă. Aceasta rămășiță a evului mediu, dăunătoare, căci desființa și cele mai bune energii, preocupate fiind mai mult de gândul de a strica mai mult adversarului, decât a fi spre folos țării prin promovarea intereselor, noi și mereu crescânde ale națiunii, a ajuns la sfârșit și în România.

Și poporul român a înțeles tendințele moderne ale Statelor, de a avea un singur partid puternic, animat de o singură idee teoretică și condus de o singură energie personală. Românii încă au înțeles că progresul politic al popoarelor, se va realiza în viitor prin evoluția internă a acestui partid unic, iar nu prin lupta pe viață și moarte a celor doi concurenți.

Cel mai mare defect al partidului liberal român, și cauza principală a înfrângerii sale actuale, este că s'a fosilizat în forma-i clasică, oligarhică, de castă, și de a fi deci lipsit de puterea a-deziunilor numeroase.

Partidul național-țărăniștilor, în schimb, născut dintr'un curent spontan, la o cotitură a istoriei, are în favoarea sa toate avantajele ce derivă din faptul de a fi un mare partid de masse, fiind cel mai numeros în țară sa. Singur el va putea hotărî destinele noi ale României-Mari.

Poate fără a vrea, poporul român însă se găsește azi în situația norocoasă de a fi a treia națiune în Europa (după Ruși cu bolșevismul și după Italiani cu fascismul) care are un unic partid puternic, și tare într'atât încât nu se teme de loc de opoziția adversarilor mici ai timpurilor trecute.

Ar fi greu să constatăm dacă aceasta evoluție politică a poporului român ar fi o urmare a poziției sale geografice ori a rasei sale; sigur însă este, că va beneficia pe urma acesteia de multe avantaje. Refractor — prin instinct, bolșevismului, simpatizant — numai în parte — cu fascismul, (italian!! constructiv! N. Tr.) poporul român prezintă azi o structură politică, nu fascistă în formă, care însă în concentrări individuale de

energii, promite a face cinste tradițiilor sale romane.

Între partidul național-țărăniștilor și cel liberal vor fi încă lupte, fricțiuni și întreceri. Dacă dl. Maniu vrea să rămână deasupra și să învingă și ultima bătălie, va trebui să continue ofensiva și a administra Liberalilor, totul ce îi va prezenta împrejurările.

Înainte de a vorbi despre repercursiunile posibile în străinătate, se impune a vedea poziția internațională a României, care e una dintre cele mai grele.

Insulă latină în marea slavă, ce e România, azi ea constituie cea mai mare barieră contra descălișării monstruosului colos rus spre Constantinopol. Rusia și bolșevismul îi sunt cei mai periculoși inamici. Pentru a se apăra pe frontul deschis și vast la Nistru, România trebuie să se asigure, absolut, la spate în balcani și dinspre Europa danubiană. Spre nefericire însă raporturile dintre Români și Bulgari nu sunt bune din cauza Dobrogei; și mai rele sunt încă relațiunile cu Ungurii, din cauza Transilvaniei, problemă extrem de grea, de: „mors tua, vita mea”, deci ne aranjabilă pe cale de compromis. Politicii române de după războiu nu i-a rămas deci decât calea unei apropieri cu statele de o mai redusă fricțiune, Jugoslavia, Polonia și Cehoslovacia.

După ce România are nevoie de o odihnă de câteva zeci de ani spre a-și vindeca rănile, rămase încă pe corpul-i trăit în servitute secolii de arândul, era natural ca politica ei externă să se orienteze în sensul menținerii „status quo”-ului și a respectării tratatelor. Nu s'ar putea deci trece între greșelile lui Brătianu și

ale liberalilor, de a fi aderat, acum doi sprezece ani, la alianța Franței și a Micii Înțelegeri.

Trecut odată însă un singur deceniu, Europa s'a convins că egemonia militară a Franței nu se putea menține. Poporul român, dotat cu o percepțiune fină politică, a întrezărit; nu pare în schimb că ar fi observat aceasta schimbare barometrică și liberalii, lui Brătianu, cari, poate și pentru că nu puteau face altfel, au continuat să tină legată soarta țării lor, exclusiv de carul Franței. Aceasta disensiune psihologică între oligarhia liberală și masa mare a poporului român a fost una dintre multele motive a decăderii lui Brătianu.

Urcarea lui Carol II pe tronul României înseamnă, în mod firesc, că Brătianu, nu va putea ajunge la putere niciodată. O mișcare internă a răpt deci firul, legătura sufletească al internaționalei pseudo-democratice, care lega, pe viață și moarte Bucureștii de Paris.

Schimbarea de pe tronul României nu trebuie să fie însă interpretat nici în sensul că România ar putea schimba repede tendințele sale externe. Oricât de periculoasă și nesigură ar fi pentru viitorul României, alianța cu Franța reprezintă încă azi un ceva concret, ce nu ar putea fi înlocuită cu un alt echivalent. Cum însă cu alianța franceză, România n'ar căuta altceva decât garanția „sa” la Nistru, e mai mult ca probabil că în cazul când Europa ar da naștere la o nouă constelație și s'ar concretiza — prin ipoteză — un bloc italo-german, fascist-antibolșevic, România ar avea tot interesul să prefere sprijinului îndepărtat și ipotetic al Franței, ajutorul rapid și sigur al Germaniei mai apropiate.

În așteptarea maturării evenimentelor, se poate deci concluda că înfrângerea lui Brătianu și venirea lui Maniu mai înainte și a lui Carol mai târziu, va consolida situația internă a României și îi va da o elasticitate mai mare, în același timp în raporturile sale cu străinătatea. („Critica Fascista”).

OSCAR RANDI.

Controlul fabricilor de spirt, bere, petrol, etc.

Înfrângerea gârzelor financiare.

Pentru asigurarea controlului tehnic și fiscal al fabricilor de spirt bere petrol, zahăr, ulei, distilerii, cazane, etc, urmează a se înființa conform art. 119 din Legea băuturilor spirtoase, un corp aparte denumit „Garda Financiară” organizat militareste și pendinte de ministerul Finanțelor.

Garda financiară se va compune pe lângă alte grade și din următoarele grade erarhice:

1. Comisari cl. I și II, pe lângă fiecare administrație financiară cu salariul lunar de: lei 11.100, lei 10.000 și cheltueli de deplasare de lei 6.000 lunar.

2. Sub-cumisari cl. I, II și III, pe lângă fiecare plasă cu salariul lunar de lei: 9.100, lei 9.050, lei 7.300, locuință în natură, îmbrăcăminte gratuită și cheltueli de deplasare de lei 3.000 lunar.

3. Gardieni principali, gardieni cl. I și II și gardieni provizorii, cari constituiesc plutoanele, cu salariul lunar de: lei 5.700, lei 5.000 și lei 4.600, locuință în natură, îmbrăcăminte gratuită și cheltueli de deplasare de lei 2.000 lunar.

Funcționarii gârzelor financiare vor fi încadrați ca funcționari publici.

Condițiunile de admitere în gardă

Se aduc cele de mai sus la cunoștința generală și cei cari doresc a intra în garda financiară, vor înainta ministerului de finanțe biroul spirtoaselor, cererile însoțite de următoarele acte:

Diploma de studii.
Carnetul sau livretul de îndeplinirea serviciului militar, cunoscând că pentru gradul de comisar se cere licența în Fizico-Chimice sau altă licență echivalentă, pentru gradul de sub-comisari, diploma de bacalaureat sau școala superioară de comerț, iar pentru gradul de gardieni, certificat de absolvirea a patru clase liceale sau comerciale.

Excepții dela aceste studii, pentru gradul de comisar și subcomisar, se fac numai pentru ofițerii în rezervă și și comisarii și subcomisarii cari au mai servit în fosta gardă financiară din Transilvania și Bucovina, iar pentru gradul de gardieni se fac excepții numai pentru foștii respicienți și vighili în garda financiară, precum și pentru gradele inferioare (sergenți, plutonieri) cari au făcut serviciul militar în corpul grănicerilor.

Vârsta maximă: pentru gradul de comisar este de 40 ani, pentru gradul de sub-comisar este de 35 ani, iar pentru gradul de gardian este de 30 ani.

Cererile se primesc la ministerul de finanțe până la data de 1 August 1930. După această dată nu se mai primesc nici o cerere.

Administrația județului Cluj.

No. 10.790—1930.

Serv. Adm. și Statistic.

Publicație de concurs.

În conformitate cu disp. art. 78 din Regulamentul Statutului Funcționarilor Publici, se publică concurs pentru ocuparea următoarelor posturi vacante în Administrația Județului Cluj:

1. Subșef de Biuro cl. II.
2. Revizor de animale.

Salariile împreunate cu aceste posturi, sunt cele prevăzute în bugetul Administrației Județului Cluj, pe anul curent.

Postulanții își vor înainta cererile însoțite de actele cerute de art. 7 din Regulamentul citat, până la data de 31 Iulie 1930.

Cluj, la 12 Iulie 1930.

p. Președinte: p. Secretar general: M. Lenghel. S. Hodârnu.

*) Traducere din limba italiană de: Dr. A. T. Mureșan

VIATA CLUJANĂ

Comercializările Uzinelor de apă și Electricitate

Abia a ajuns să fie votată legea comercializării întreprinderilor statului, județelor și comunelor, și iată că orașul Cluj și procedează la comercializarea celor mai mare două uzine ale sale: cea de apă și cea de electricitate. Și foarte bine s'a făcut.

Nu este un secret, că cei mai răi gospodari sunt marile unități administrative. Slăbiciunea acestora crește în mod direct cum crește și unitatea administrativă și care prezidează interese colective. Orașul este mai rău gospodar ca satul, județul ca orașul. Statul întrecându-i pe toți în slăbiciune.

Cele două uzine ale orașului nostru, mistuite de trecere unor persoane conducătoare de tristă promină pentru interesele cetățenilor: dezorganizate de politicienii flămânzi, cari și-au bătut joc mai mult de ele, decât le-au deservit interesele, ele au fost reduse la osatura ființei lor. Erau cât pe aici să-și dea duhul lor slab în mâinile cetățenilor creatori.

Guvernarea național-tărănistă, sosită abia în al doisprezecelea ceas pentru aceste uzine, însă le-a salvat, prin decretarea comercializării lor, adică despărțirea administrării, conducerii, și exploatarea lor, din mâinile a miros de moarte dela biurocratismului și incredințându-le unor grupuri de cetățeni, constituți în Consiliu de Administrație ale uzinelor respective, avântând, prin aceasta posibilitatea de dezvoltare a uzinelor, mai mult după interesele interpretate de reprezentanții cetățenilor decât după sectarismul îngust al biurocratismului și socoteli de masă verde încărcată cu busuioacul, tuturor intereselor piezișe.

Legea comercializării bunurilor statului, județelor, comunelor, prevede mai multe forme. Orașul Cluj a ales cele două mai blânde forme de comercializare: „Regia Publică Comercială” pentru uzina de apă și „Regia mixtă” pentru cea de electricitate. Forma de Regia Publică, este forma cea mai blândă a comercializării. Inventual, dreptul de control și altele, rămân municipiului, împreună cu profitul net, după ce odată se mai detrage și o sumă egală cu scontul Băncii Naționale socotită după inventarul întreprinderii. Exploatarea se face de către un Consiliu de Administrație și un comitet mai restrâns ales din sânul Consiliului, așa zisul Comitet de Direcție, menit a conduce efectiv uzina.

Credem a nu greși spunând că felul în care orașul a înțeles să comercializeze uzina ei de apă, a fost destul de bine făcută, la orice caz cu mult mai bine ca și cu uzina electrică, unde prin comercializarea în regie mixtă, adică cu concursul unui capital strein, pelângă inventarul municipiului, s'au ivit cazuri asupra cărora s'ar putea discuta încă mult; noi ne vom face datoria.

Expoziție de caricaturi

Cunoscutul și apreciatul caricaturist Sfernic (Nicu Sferlea) deschide începând cu ziua de 27 Iulie 1930, o interesantă expoziție, în sala de sticlă a Prefecturii județului. Admirabil reușitele caricaturi ale multor persoane din viața publică a Clujului și a țării, înfrumusețează atractiva expoziție.

Cețiți și răspânșiți „CHEMAREA”

D. Constantin Angheliescu

subsecretarul de stat dela Interne și distinsul membru al partidului național-tărănesc, a fost săptămâna trecută victima unui odios atentat de asasinat. Soartea a făcut că gloanțele criminalului Beza, să nu-și ajungă ținta, astfel că dl subsecretar de stat, deși cu trupul ciu-

ruit de cinci gloanțe, săptămâna viitoare își va relua munca dela Minister. Infierăm cu toată indignarea mârșava faptă a criminalului și transmitem sincerile noastre urări de bine și felicitări Dlui C. Angheliescu.

„Chemarea”.

CARACTERE

Metamorfoză

Desigur un fenomen ciudat pe cari în politică ni-l prezintă în special transfigii și fripturistii. Și pentru această speță de indivizi e destul de frecvent fără să prezinte prea multe particularități sau deosebit interes, ci doar... interese.

Un caz anormal de schimbare la față îl avem în recentele manifestații politice ale domnului Vintilă. Incăpăținatul și refractarul șef al liberalilor — ramura bătrână — s'a pretat la zburdalnice și subite jocuri de schimbări de păreri.

Regalist „din moși-strămoși” fostul vistiernic al ruinei naționale, s'a opinit într'un act ilegal care transforma ordinea monarchică constituțională, înjurând și calomniind pe Regele de drept al României.

Însă grație lui D-zeu și voinței unui popor întreg Regele își ocupă locul cuvenit pe tronul țării. Moșul Vintilă tună și fulgeră, calificând „lovitura de stat” înscăunarea Regelui, și nerecunoscându-L. Iată șobolanul luptându-se cu munții. Peste câțiva timp intrinsigentul domn cere tremurător audiență, pentru ca prin clemența regală, să sărute ușorii palatului regal (pe cari n'o să-i mai atingă) și să-și manifeste devotamentul față de Acela pe care-L înjurase cu o lună înainte.

Iată deci frumoasa legendă a dărzenei, intransigenței și încăpăținării moșului Vintilă. Orice s'ar zice, șeful liberalilor îmbătrâniți e un caracter fare...

Sinceritate...

De aceia dragostea primului său aghiotant dl Ianis Duca față de dânsul e nemărginită. Acesta nu scapă ocazie pentru a i-o mărturisi. De câte ori sultanul liberal e de față, primul său sftnic, dl Ianis, îl tămăiază și-i cântă din balalaică nesfârșita suferință. Fiecare frază e precedată de stereotipul „prea iubitul nostru șef” acompaniat de o adâncă temenea.

Curajosul vice-șef care pe față și în plină adunare a comitetului de conducere „adoptă întru toată părerea prea iubitul șef” declarându-se gata să-și sacrifice cariera politică pentru susținerea ei, iată —, că și urmează șeful urcând treptele palatului pentru pocăință. A avut însă grije să dea și de data aceasta o lovitură de copită „șefului”... N'a uitat desigur să trimbițe peste tot că numai a sa audiență la Rege are importanță pentru partid, și că Vintilă o s'eflice. Că Vintilă a vorbit iarăși prostii... (adevărat!) cu toate că declarase o radicală schimbare a vederilor (?) politice, și că numai el (d. Ianis Duca) e în stare să refacă partidul și să-l scape de o totală destrămare. Când pleacă însă dl Vintilă în străinătate nu uită să-i închidă fereastra compartimentului pentru ca „să nu capete curent” „prea iubitul șef”. După plecare își șoptește în barbă „iată unul care nu se mai întoarce șef! De data aceasta o sa-mi ajung ținta visată”.

Iată un alt frumos caracter care ne amintește „Ciocoi vechi și noi” ai lui Filimon.

Eroism.

Și fiindcă am intrat cu amintirile în istoria literaturii noastre nu putem neglija nici pe Budai-Deleanu cu amuzanții săi eroi. Aceasta că atât mai mult cu cât în partidul liberal (ramura bătrână) avem memorabila figură a d-lui Traian Sarmală zis Moșoiu. Voluminosul cetățean membru al partidului „istoric” n'a pierdut o singură ocazie

pentru a să da în spectacole amuzând privitorii.

Purtat ca un urs pela toate întrunirile partidului — în vestita campanie de luminare a maselor — leaderul făcea ciumbșlucuri, înjura cât îl lua gura să lua la trântă cu vagabonzii periferiilor, iar când spunea câte una mai gogonată încasa câte o mamă de bătaie... Nășăudenii au rămas clasici cu tratamentul tentacular aplicat cetățeanului lor de onoare.

Dar ce nu face omul cu gândul la un portofoliu ministerial? Și mai ales când se numește Sarmală.

Să bate cu jigănușii vânzători de ziare concurându-i la răspândirea de broșuri interzise și calomnioase... Cât de activ era dl cetățean Moșoiu, când pentru a plăcea șefului său Vintilă, striga în gura mare c'o să impuste pe actualul Rege al României când ar îndrăzni să intre în Țară.

Noroc că azi Regele domnește în pace și onor, iar cetățeanul amenințător s'a dovedit și mai mult caracter tare și eroic...

Armonie și disciplină.

Iată cu ce s'a mândrit „istoricul” partid liberal. Când doctrina-i și programul i-au fost părăsite de nevoile timpului, partidul liberal a căutat să se menție pe baza unui trecut, trimbițând o strașnică disciplină internă și o perfectă armonie. Dar, noua acțiunea d-lui George Brătianu a ridicat perdeaua și „tainica armonie” apare cu întreaga gamă discordantă de melodii injurioase. Calificaiiivele cele mai murdare și cele mai triviale și le adresează reciproc. Cei cari pleacă cu dl George Brătianu sunt „niște eliminați, haimanale, aventurieri, caraghioși tâmpiți, porci, mișei etc. etc.”

Iar cei cari rămân cu dl Vintilă, „bețivi inconștienți, hoți, necinștii” și toată lista de injurături și calificative posibile și imposibile. Și când te gândești că până mai ieri erau frați și tovarăși trăind în dulcea armonie din disciplinatul partid liberal?!

E adevărat că au avut timp să se cunoască... și e bine că arată și țării, ce puternice caractere ascundeau marelui partid istoric.

Noroc că — vorba lui Caragiale — s'a spart partidul independent!

Ingratitudine.

Simbrișii dlui Lepădatu dela „Națiunea” să dovedesc așa cum îi cunoaște lumea puțină care știe de existența lor. Ascultând cu smerenie șeful care le dă „pâinea cea de toate zilele” renunță la orice demnitate personală.

Confratele „Patria” de mult încearcă să le amintească, că pensionarul Tiberiu zis Vornic care actual se află în viliagatură la Văcărești a fost primul director al „Națiunii”. Deci acela care le-a trasat direcția spirituală în care să lucreze... Uită cum „domnul director al ziarului Națiunea” se plimba prin redacție stând rar de vorbă cu ei și dându-le lecții și directive de urmat în viitor.

Ori cât primul director al unui ziar lasă ceva din pecetea personalității sale, colaboratorilor săi și imprimă ziarului cale de urmat în viitor de care cu greu poate să se debaraseze. Să vede că au prins'o de aceia și-l reneagă.

Ba mai mult din ordinul dlui Lepădatu — patronul — urmașii dlui Vornic — în redacția Națiunii — să leapădă și de altă tovarășie a lui. Nu mai vor să-i recunoască nici calitatea pe care încă o deține și azi, ca vice-președinte al organizației liberale din Ciuc. Păcat! Sărmanul Vornic, rău și-a mai crescut urmașii atât de ingrați... M. Lejanu.

Garda financiară

— O propunere —

Intre instituțiile sănătoase create de actualul guvern, în domeniul finanțelor publice, trebuie încrestată în lumina unei deosebite importanțe: garda financiară. După cât știm această instituție va lua ființă în luna August. Deci numai câteva zile ne despart de organizarea gărzilor financiare: în opera funcționării lor. De aceea este bine — ca la orice instituție nouă — să luăm dela început cele mai bune măsuri pentru ca gărzile financiare să-și îndeplinească efectiv scopul pentru care au fost create. Căci altfel, ar rămâne după o maximă clasică transpusă aici o „inanis umbra et sine honore nomen”.

Prima grije care se cere pentru asigurarea instituției ca ceva sine qua non, e grija în recrutarea personalului găzii financiare. Și mai ales a șefilor de plutoane cari vor avea cea mai mare sarcină în stăpînire și sancționarea contravențunilor de tot felul.

De aceea ar fi foarte bine și folositor Statului ca să pună în fruntea plutoanelor întrucâte posibil pe foști șefi de plutoane, oameni cari își cunosc deja meseria și ar garanta deplin reușita instituției. În orice caz cerem ca acești șefi de plutoane să îndeplinească peste oricare alte condiții și calități, calitatea de a fi români.

Justificarea propunerii ce o facem On. Minister, de a pune în fruntea gărzilor financiare pe foștii șefi de plutoane, își are temeiul în faptul că aceștia cunosc deja tehnica și modalitățile de urmărire a contravențunilor, că au o experiență bogată de pe vremea când erau simpli gardieni și că pentru dobândirea calității de șef de pluton au depus în trecut examen special în fața comisiunii dela Administrația financiară ierarhică.

Prin recrutarea acestor șefi de plutoane din oameni competenți cari își pricep meseria, s'ar ajuta și instruirea cadrelor tinere, a gardienilor cari ar putea mai repede și mai temeinic să-și însușiască tehnica și iscusința de a descoperi și sancționa contravențunile.

În acest fel pe lângă stimulul firesc gardianul ar fi pus la adăpost de tentația oricărei coruperi prin mită.

Am făcut aceste propuneri ca simple sugestii, cari traduse în fapt, ar putea fi de necontestat folos instituției noi a gărzilor financiare.

Emil Teleacu.

Condoleanță

Prietenul nostru bun, Dr. Emil Pop, prefectul Județului Odorheiu, a avut durerea de a-și pierde iubita soră Elena. Simțitele noastre condoleanțe.

Redactor responsabil:
Dr. A. T. MUREȘAN